

36-48 AYLIK ÇOCUKLARIN BİLİŞSEL GELİŞİMİ

- 1) Zıt kavramları ayırt eder.
- 2) 1'den 10'a kadar sayar.
- 3) Bire bir eşleştirme yapar.
- 4) Üç küple köprü yapar.
- 5) 1'den 10'a kadar olan nesneler içinde istenilen sayıdaki nesneyi gösterir.
- 6) 4 parçalı yapbozu tamamlar.
- 7) Renkleri tanıır ve eşleştirir.
- 8) Resmini gördüğü nesneyi tanımlar.
- 9) Kendisine söylenen vücut bölümlerini gösterir.
- 10) Cinsiyetini söyler.
- 11) Modele bakarak iki nesneden oluşan örüntüyü devam ettirir.

48 - 60 AYLIK ÇOCUKLARIN BİLİŞSEL GELİŞİMİ

- 1) İnsan resmini 6 ögeyi içerecek şekilde çizer.
- 2) 4-10 parçalı yapbozu tamamlar.
- 3) Nesneler ile rakamlar arasında ilişki kurar.
- 4) 1-5 nesneyi ortak özelliklerine göre gruplandırır.
- 5) 1'den 20'ye kadar birer ritmik sayar.
- 6) Aynı sayıdaki nesne gruplarını eşleştirir.
- 7) Verilen iki yarımı birleştirerek bütün oluşturur.
- 8) Mekânda konum ile ilgili yönergeleri uygular.
- 9) Bir olayı oluş sırasına göre sıralar.
- 10) Birkaç nesnenin hangi malzemeden yapıldığını söyler.
- 11) 10 küple kule yapar.
- 12) Farklı dokulardaki nesneleri ayırt eder.
- 13) Renkleri isimlendirir.
- 14) Kısa bir süre önce gördüğü nesne/kışı/resimle ilgili sorulan sorulara cevap verir.
- 15) Resimlerdeki eksik parçaları örneğe bakarak tamamlar.
- 16) Gösterilen resimlerden öykü oluşturur.
- 17) Neden-sonuç ilişkisi içeren sorulara cevap verir.
- 18) Nesneleri çeşitli özelliklerine göre karşılaştırır.
- 19) İki nesneden oluşan örüntü yapar.
- 20) Seslerdeki farklılıkları (yüksek ses, kalın/ince ses gibi) ayırt eder.

60-72 AYLIK ÇOCUKLARIN BİLİŞSEL GELİŞİMİ

- 1) İnsan resmindeki eksik vücut bölümlerini çizer.
- 2) 10-25 parçalı yapbozu tamamlar.
- 3) Geometrik şekilleri birleştirerek yeni şekiller oluşturur.
- 4) 6-10 nesneyi herhangi bir özelliğine göre gruplandırır.
- 5) 1'den 10'a kadar olan nesne grupları ile rakamlar arasında ilişki kurar.
- 6) 1'den 10'a kadar olan nesneleri kullanarak toplama yapar.
- 7) 1'den 10'a kadar olan nesneleri kullanarak çıkartma yapar.
- 8) Yarım ve bütün olan nesneleri gösterir.
- 9) 1'den 20'ye kadar olan rakamları sıralar.
- 10) Eşleştirme, ilişki kurma, gruplandırma ve sıralamayı nasıl yaptığını açıklar.
- 11) Neden-sonuç ilişkilerini kurar.
- 12) Kısa bir süre gösterilen bir resimdeki ayrıntıları hatırlar.
- 13) Bir olaydan sonra ne olabileceğini tahmin eder.
- 14) Nesneler arasındaki benzerlik ve farklılıkları söyler.
- 15) Bir dizi içerisindeki nesnelerin birbirlerine göre konumlarını söyler.
- 16) Miktar bildiren kıyaslama ifadeleri kullanır.
- 17) Haftanın günlerini sırasıyla söyler.
- 18) 20'ye kadar ritmik sayar.
- 19) Günün farklı zaman dilimlerinin isimlerini söyler.
- 20) Somut nesneleri kullanarak grafik oluşturur.
- 21) Nesne grafiğini okur.
- 22) Üç nesneden oluşan örüntü yapar.

BİLİŞSEL GELİŞİMİLE İLGİLİ KAZANIMLAR, GÖSTERGELERİ VE AÇIKLAMALARI

Kazanım 1. Nesne/durum/olaya dikkatini verir. (Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum olaya odaklanır. Dikkatini çeken nesne/durum/olaya yönelik sorular sorar. Dikkatini çeken nesne/durum/olayı ayrıntılarıyla açıklar.)

Açıklamaları: Çocukların dikkat süreleri kısadır ve bireysel olarak farklılık gösterir. Çocuğun herhangi bir nesne veya olaya ilgisini çekip, dikkatini yoğunlaştırması için onun dikkatini dağıtacak uyaranlar ortadan kaldırılmalı, fiziksel ve duygusal ihtiyaçları karşılanmış olmalıdır. Yapılan çalışmalarda dikkat edilmesi gereken öğeleri fark ederek söylemeleri için çocuklar desteklenmelidir.

Kazanım 2. Nesne/durum/olayla ilgili tahminde bulunur. (Göstergeleri: Nesne/durum/olayla ilgili tahminini söyler. Tahmini ile ilgili ipuçlarını açıklar. Gerçek durumu inceler. Tahmini ile gerçek durumu karşılaştırır.)

Açıklamaları: Çocuğun çevresinde gelişen çeşitli durum ve olayları inceleyerek ipuçlarının farkına varması, bunları bir araya getirerek süreç/durumla ilgili tahminde bulunması beklenir. Ardından tahminlerini var olan durumla karşılaştırması için çocuğa fırsat verilmelidir.

Kazanım 3. Algıladıklarını hatırlar. (Göstergeleri: Nesne/durum/olayı bir süre sonra yeniden söyler. Eksilen veya eklenen nesneyi söyler. Hatırladıklarını yeni durumlarda kullanır.)

Açıklamaları: Çocuğun deneyimlediklerini hatırlayıp ifade etmesi için gerekli öğrenme ortam ve durumları oluşturulmalıdır. Çocukların hatırladıklarını değişik durumlarda işe yarar olarak kullanmaları (günlük yaşam becerileriyle ilişkilendirerek) için desteklenmeleri gereklidir.

Kazanım 4. Nesneleri sayar. (Göstergeleri: İleriye/geriye doğru birer birer ritmik sayar. Belirtilen sayı kadar nesneyi gösterir. Saydığı nesnelerin kaç tane olduğunu söyler. Sıra bildiren sayıyı söyler. 10'a kadar olan sayılar içerisinde bir sayıdan önce ve sonra gelen sayıyı söyler.)

Açıklamaları: Çocuktan belli sayıdaki nesne grubunu dokunarak saydıktan sonra son söylediği sayının nesne grubunun toplam sayısını gösterdiğini fark etmesi beklenir. Örneğin; Bir tabakta 5 tane kurabiye varsa çocuktan ilk önce bunları sayması, sonra "kaç tane" diye sorulduğunda 5 (beş) yanıtını vermesi beklenir. Nesne grubunda birinci, ikinci sıradaki nesnenin kaçınıcı olduğunu söylemesi beklenir. Verilen sayıdan önce/sonra gelen sayının hangi sayı olduğunu söylemesi beklenir.

Kazanım 5. Nesne veya varlıkları gözlemler. (Göstergeleri: Nesne/varlığın adını, rengini, şeklini, büyüklüğünü, uzunluğunu, dokusunu, sesini, kokusunu, yapıldığı malzemeyi, tadını, miktarını ve kullanım amaçlarını söyler.)

Açıklamaları: Nesne veya varlıkların ad, renk, şekil, büyüklük, uzunluk, doku (pürüzlü, kaygan, sert, yumuşak) koku, ses (yüksek-alçak, kalın-ince sesler), yapıldığı malzeme (plastik, tahta, kumaş vb.), tat ve miktar gibi özelliklerini ele alan değişik etkinlikler yapılarak çocukların bu kazanımları gerçekleştirmeleri desteklenmelidir.

Kazanım 6. Nesne veya varlıkları özelliklerine göre eşleştirir. (Göstergeleri: Nesne/varlıkları bire bir eşleştirir. Nesne/varlıkları rengine, şekline, büyüklüğüne, uzunluğuna, dokusuna, sesine, yapıldığı malzemeye, tadına, kokusuna, miktarına ve kullanım amaçlarına göre ayırt eder, eşleştirir. Eş nesne/varlıkları gösterir. Nesne/varlıkları gölgeleri veya resimleriyle eşleştirir.)

Açıklamaları: Etkinliklerde öğretmenlerin "eş" ve "eşit" kavramlarını karıştırmamaya özen göstermesi gerekir. Eşlik teriminin somut nesneler, eşitlik teriminin ise sayılar gibi soyut kavramlar için kullanıldığı unutulmamalıdır. Öncelikle bire bir eşleştirme ardından herhangi bir özelliğine göre eşleştirme ve son olarak da eş nesneleri/varlıkları gösterme etkinlikleri yapılmalıdır. Nesne/varlıkları ve nesne gruplarını uygun rakamla eşleştirme etkinlikleri en son yapılacak etkinliklerdir.

Kazanım 7. Nesne veya varlıkları özelliklerine göre gruplar. (Göstergeleri: Nesne/varlıkları rengine, şekline, büyüklüğüne, uzunluğuna, dokusuna, sesine, yapıldığı malzemeye, tadına, kokusuna, miktarına ve kullanım amaçlarına göre gruplar.)

Açıklamaları: Gruplama etkinliklerinde çocukların gelişim özelliklerine dikkat edilerek öncelikle birbirinden kolaylıkla ayırt edilebilen nesne/varlıklar tercih edilmelidir. Giderek birbirine daha çok benzeyen nesne/varlıklarla çalışılmalıdır. Örneğin "renkli kâğıtlarla beyaz kâğıtları ayırt etmek, düz beyaz kâğıtla çizgili veya kareli beyaz kâğıdı ayırt etmekten daha kolaydır. Çocuktan iki veya daha fazla nesne veya varlığı renk, şekil, büyüklük, uzunluk, doku, tat, koku, ağırlık, ses (doğal sesler, müzikal sesler), miktar (az-çok; en az-en çok; birkaç) ve kullanım amaçları (mutfakta kullanılanlar, temizlik için kullanılanlar vb.) gibi özelliklerine göre gruplaması beklenir.

Kazanım 8. Nesne veya varlıkların özelliklerini karşılaştırır. (Göstergeleri: Nesne/varlıkların rengini, şeklini, büyüklüğünü, uzunluğunu, dokusunu, sesini, kokusunu, yapıldığı malzemeyi, tadını, miktarını ve kullanım amaçlarını ayırt eder, karşılaştırır.)

Açıklamaları: Çocukların iki veya daha fazla nesne veya varlığın renk, şekil, büyüklük, uzunluk, doku, ağırlık, ses, miktar ve yapıldığı malzeme (plastik, ahşap, kumaş vb.) gibi özellikleri temel alarak farklılık ve benzerlikleri karşılaştırmaları beklenir.

Kazanım 9. Nesne veya varlıkları özelliklerine göre sıralar. (Göstergeleri: Nesne/varlıkları uzunluklarına, büyüklüklerine, miktarlarına, ağırlıklarına, renk tonlarına göre sıralar.)

Açıklamaları: Sıralama karşılaştırma yapabilmeyi gerektirir. Bu nedenle birimler arasındaki farkların belirgin olması gerekir. Örneğin, çocuğun ağırlığı karşılaştırarak sıralayabilmesi için ağır ve hafif nesneler arasındaki farkın çocuk tarafından hissedilebilecek kadar belirgin olması sağlanmalıdır. Çocuğun gelişim seviyesine göre sıralanacak nesne sayısı ayarlanmalıdır.

Kazanım 10. Mekânda konumla ilgili yönergeleri uygular. (Göstergeleri: Nesnenin mekândaki konumunu söyler. Yönergeye uygun olarak nesneyi doğru yere yerleştirir. Mekânda konum alır. Harita ve krokiyi kullanır.)

Açıklamaları: Mekânda konum ile ilgili yönergeler; yön, yakın, uzak, altında, üstünde, önünde, arkasında, yanında gibi kavramları içermelidir. Çocukların nesnelerin mekândaki konumlarını anlayabilmesi için legolar, bloklar gibi nesneler kullanılarak basit etkinlikler yapılabilir. Bu gibi etkinliklerden sonra basit krokiler/haritalar çocuklara gösterilir ve krokinin/haritanın nasıl okunacağı konusunda rehberlik edilir. Krokide çizilmiş şekillerin ne anlama geldiği ve birbirlerine göre konumları incelenir. Daha sonra çocukların en çok bildiği bir alanda (sınıf, bahçe vb.) yönergeler doğrultusunda basit krokiler/haritalar oluşturmalarına yönelik etkinlikler yapılır. Saklambaç oyunları, hazine avı gibi oyunlar çocukların krokileri somutlaştırmalarına yardımcı olur ve süreci oyunlaştıracığı için eğlenceli kılar.

Kazanım 11. Nesneleri ölçer. (Göstergeleri: Ölçme sonucunu tahmin eder. Standart olmayan birimlerle ölçer. Ölçme sonucunu söyler. Ölçme sonuçlarını tahmin ettiği sonuçlarla karşılaştırır. Standart ölçme araçlarının neler olduğunu söyler.)

Açıklamaları: Standart olmayan ölçme birimi olarak kalem, pipet, kürdan, silgi, lego, kitap, kâğıt gibi malzemelerle parmak, karış, kulaç, adım, ayak gibi doğal ölçme birimleri kullanılmalıdır.

Kazanım 12. Geometrik şekilleri tanıır. (Göstergeleri: Gösterilen geometrik şeklin ismini söyler. Geometrik şekillerin özelliklerini söyler. Geometrik şekillere benzeyen nesneleri gösterir.)

Açıklamaları: Düzenlenecek etkinlikler sırasında öğretmenlerin daire ve çember terimlerini doğru kullanmaya özen göstermeleri gerekmektedir. Çemberin içi boştur, sadece yuvarlak alanın etrafını kaplamaktadır. Daire ise içi dolu yuvarlak alanı tanımlamaktadır. Üçgen, daire, kare, dikdörtgen ve elips geometrik şekillerinin üzerinde durulmalıdır. Gelişimsel seviyesi uygun olan çocuklarla çokgenler üzerinde de çalışılabilir.

Kazanım 13. Günlük yaşamda kullanılan sembolleri tanıır. (Göstergeleri: Verilen açıklamaya uygun sembolü gösterir. Gösterilen sembolün anlamını söyler.)

Açıklamaları: Semboller seçilirken çocukların yaş grubuna ve ihtiyaçlarına uygun, dikkatlerini çekecek semboller olmasına özen gösterilmelidir. Bu kazanımda sözü edilen semboller; trafik, tehlike, WC, geri dönüşüm, yön okları gibi işaretlerdir.

Kazanım 14. Nesnelerle örüntü oluşturur. (Göstergeleri: Modele bakarak nesnelerle örüntü oluşturur. En çok üç öğeden oluşan örüntüdeki kuralı söyler. Bir örüntüde eksik bırakılan öğeyi söyler, tamamlar. Nesnelerle özgün bir örüntü oluşturur.)

Açıklamaları: Örüntü, en az iki nesneden oluşan "çekirdek" grubun belli bir kurala göre sıralanması ve bu kuralın ardışık olarak tekrar edilmesi durumudur. Örüntü somut nesnelerle başlatılmalıdır. Örneğin, "mandal+boncuk, mandal+boncuk" ikili bir örüntüdür. Var olan örüntüyü genişlettiğimizde; "mandal+boncuk+pipet, mandal+boncuk+pipet" şeklinde örüntüyü genişleterek sürdürmeleri beklenir. Çocuklardan önce model olarak verilen örüntüyü devam ettirmeleri, ardından kendi örüntülerini yapmaları beklenir.

Kazanım 15. Parça-bütün ilişkisini kavrar. (Göstergeleri: Bir bütünün parçalarını söyler. Bütün ve yarımı gösterir. Bir bütünü parçalara böler. Parçaları birleştirerek bütün elde eder.)

Açıklamaları: Yapbozlar, insan vücudu ve yüzü, hayvanlar, yiyecekler ve çocukların günlük hayatta sıklıkla kullandığı gerçek nesneler ve oyuncaklar parça bütün ilişkisinin kavranmasında yararlanılabilir. Çocukların parça bütün ilişkisini kavrayacağı nesnelerin ayırt edici özelliklerinin olmasına dikkat edilmelidir.

Kazanım 16. Nesneleri kullanarak basit toplama ve çıkarma işlemlerini yapar. (Göstergeleri: Nesne grubuna belirtilen sayı kadar nesne ekler. Nesne grubundan belirtilen sayı kadar nesneyi ayırır.)

Açıklamaları: 10'a kadar toplama ve çıkarma işlemleri yalnızca nesneler kullanılarak yaptırılmalıdır. Nesnenin gruba dâhil edilmesinin bir "artış-çoğalma", nesnenin gruptan çıkarılmasının bir "azalma-eksilme" olduğu vurgulanmalıdır. Düzenlenen etkinlikler sırasında tahta veya kâğıt üzerinde rakamlarla toplama ve çıkarma yapılması uygun değildir.

Kazanım 17. Neden-sonuç ilişkisi kurar. (Göstergeleri: Bir olayın olası nedenlerini söyler. Bir olayın olası sonuçlarını söyler.)

Açıklamaları: Çocuğa açık uçlu sorular sorularak herhangi bir olay veya durumun sonucu hakkında düşüncelerini belirtmesi beklenir; sonucu belli olan bir durumun olası nedenlerini bulması istenir. Öykü okuma veya resim yapma etkinliklerinde de bu göstergelerin gözlenebileceği öğrenme süreçleri planlanabilir.

Kazanım 18. Zamanla ilgili kavramları açıklar. (Göstergeleri: Olayları oluş zamanına göre sıralar. Zaman ile ilgili kavramları anlamına uygun şekilde açıklar. Zaman bildiren araçların işlevlerini açıklar.)

Açıklamaları: Çocuklar için zaman kavramı soyuttur. Bu nedenle kendi yaşamları ve yakın çevreleriyle ilişkilendirebilecekleri durumlardan yararlanılmalıdır. Çocukların kendi yaşantılarına ilişkin deneyimleri ile "dün oynadığımız oyun" "bugün gideceğimiz gezi" "yarın okula gelecek misafir" gibi zaman bildiren kavramlar etkinliklerle bütünleştirilerek ele alınmalıdır. Ayrıca sınıftaki saat ve takvimlerin kullanılmasına çocuklar da dâhil edilmeli ve işlevlerine dikkat çekilmelidir.

Kazanım 19. Problem durumlarına çözüm üretir. (Göstergeleri: Problemi söyler. Probleme çeşitli çözüm yolları önerir. Çözüm yollarından birini seçer. Seçtiği çözüm yolunun gerekçesini söyler. Seçtiği çözüm yolunu dener. Çözüme ulaşmadığı zaman yeni bir çözüm yolu seçer. Probleme yaratıcı çözüm yolları önerir.)

Açıklamaları: Çocukların günlük yaşantıları içinde karşılaştıkları anlık problemler üzerinde fikirler geliştirmeleri beklenir. Bunun yanında, çocuklara ...-mı gibi yapıp olası problem durumları sunularak da probleme yönelik öneriler geliştirmeleri beklenebilir. Çocukların problemlerin çözümüne yönelik birbirlerinin önerilerini paylaşmaları teşvik edilmelidir. Çeşitli problem durumları oluşturularak çocukların özgün çözüm yolları önermeleri, denemeleri ve neden sonuç ilişkisini de dikkate alarak açıklama yapmaları beklenir. Problemi çözerken giderek daha orijinal çözümler önermesi için gerekirse model olunmalıdır.

Kazanım 20. Nesne/sembollerle grafik hazırlar. (Göstergeleri: Nesneleri kullanarak grafik oluşturur. Nesneleri sembollerle göstererek grafik oluşturur. Grafiği oluşturan nesneleri veya sembolleri sayar. Grafiği inceleyerek sonuçları açıklar.)

Açıklamaları: Grafik çalışmaları için başlangıçta somut nesneler kullanılmalıdır. Sınıftaki kalemler/legolar/mandallar vb. renklerine göre gruplandırılıp doğrusal bir düzen içinde sıralanarak renk grafikleri oluşturulabilir. Günlük yaşamlarındaki durumları yansıtan sorulara verdikleri yanıtlar da grafiğe dönüştürülebilir. Örneğin, okula servisle gelenler ve anne-babasıyla gelenler özel bir sembol ile somutlaştırılır ve bu semboller yan yana veya üst üste sıralanarak grafik oluşturulur.

Kazanım 21. Atatürk'ü tanıır ve Türk toplumu için önemini açıklar. (Göstergeleri: Atatürk'ün hayatıyla ilgili belli başlı olguları söyler. Atatürk'ün kişisel özelliklerini söyler. Atatürk'ün değerli bir insan olduğunu söyler. Atatürk'ün getirdiği yenilikleri söyler. Atatürk'ün getirdiği yeniliklerin önemini söyler.)

Açıklamaları: Bu kazanımın ele alınacağı etkinlikler sırasında çocukların yaşları dikkate alınarak basit temel bilgilere yer verilmelidir. Örneğin, Atatürk'ün doğum yeri, anne ve babasının isimleri, asker ve komutan olduğu, çocukları çok sevdiği, onlara bir bayram armağan ettiği gibi olgular öyküler, canlandırmalar, kitap inceleme, film ve belgeseller aracılığı ile kazandırılmaya çalışılmalıdır.

36-48 AYLIK ÇOCUKLARIN
DİL GELİŞİMİ

- 1) Sesin geldiği yönü söyler.
- 2) 3-4 sözcüklü cümleler kurar.
- 3) Neden, nasıl, kim gibi sorular sorar.
- 4) Geçmiş zaman ifadelerini kullanır.
- 5) Konuşmalarında isim ve fiilleri kullanır.
- 6) Konuşmalarında kişi zamirlerini kullanır.
- 7) Konuşmalarında sıfatları kullanır.
- 8) Konuşmalarında çoğul eklerini kullanır.
- 9) Sohbeta katılır.
- 10) Duygularını sözel olarak ifade eder.
- 11) Nesnelerin işlevlerini anlar.
- 12) İfadelerinin çoğu anlaşılır.
- 13) Art arda verilen iki veya üç yönergeyi yerine getirir.
- 14) Kendi kendine şarkı ve tekerleme söyler.
- 15) Yaptığı günlük işlerle ilgili olarak sorulan sorulara cevap verir.
- 16) İki olayı oluş sırasına göre anlatır.

48 - 60 AYLIK ÇOCUKLARIN
DİL GELİŞİMİ

- 1) Sesin özelliğini söyler.
- 2) Sesin kaynağının ne olduğunu söyler.
- 3) Birleşik cümleler kurar.
- 4) 4-5 sözcüklü cümle kurar.
- 5) Konuşmalarında bağlaçları kullanır.
- 6) Konuşmalarında olumsuz sözcük yapıları kullanır.
- 7) Konuşmalarında edat kullanır.
- 8) Zıt anlamlı sözcükleri kullanır.
- 9) Sözcüklerin anlamlarını sorar.
- 10) Nesnelerin işlevlerini sorar.
- 11) Nesnelerin işlevleriyle ilgili soruları yanıtlar.
- 12) Neden, nasıl, kim gibi sorulara yanıt verir.
- 13) Art arda verilen iki veya üç yönergeyi yerine getirir.
- 14) Görüş alanı dışındaki nesnelerle ilgili yönergeleri yerine getirir.
- 15) Kısa, basit öykülerle ilgili soruları yanıtlar.
- 16) Az sayıda ses hatasıyla konuşur.
- 17) Deneyimleriyle ilgili konuşur.

60-72 AYLIK ÇOCUKLARIN
DİL GELİŞİMİ

- 1) Sesler arasındaki farklılıkları söyler.
- 2) Sesler arasındaki benzerlikleri söyler.
- 3) Verilen sese benzer sesler çıkarır.
- 4) Sesinin tonunu, hızını, şiddetini ayarlar.
- 5) Sıralı ve birleşik cümleler kurar.
- 6) Cümlelerinde özneye uygun fiil kullanır.
- 7) 6 ve daha fazla sözcükten oluşan cümleler kurar.
- 8) Geçmiş, şimdiki ve gelecek zamanı kullanır.
- 9) "Kim, ne, ne zaman, nerede, neden, nasıl?" gibi sorular sorar.
- 10) "Kim, ne, ne zaman, nerede, neden, nasıl?" gibi soruları yanıtlar.
- 11) Cümlelerinde "çünkü, daha sonra" gibi bağlaçlar kullanır.
- 12) İşaret ve kişi zamirlerini kullanır.
- 13) Konuşmalarında zaman zarflarını kullanır.
- 14) Dil bilgisi kurallarını çoğunlukla doğru kullanır.
- 15) Zıt ve eş anlamlı sözcüklerin anlamlarını söyler.
- 16) Eş sesli sözcüklerin anlamlarını söyler.
- 17) Sohbeta katılır ve sohbeti sürdürür.
- 18) Akıcı konuşur.
- 19) Dinlediği bir öyküyü anlatır.
- 20) Resim, nesne veya olaylar arasında ilişki kurarak anlamlı öykü anlatır.
- 21) Konuşmalarında mizahı kullanır.
- 22) Çevresindeki yazılı materyalleri tanır.
- 23) Yazının bir anlamı olduğunu bilir.
- 24) Yetişkinlere duygu ve düşüncelerini anlatır.
- 25) Okumanın günlük yaşamdaki önemini söyler.
- 26) Yazının yönünü gösterir.
- 27) Kitaptaki resimlere bakarak okuyormuş gibi yapar.

DİL GELİŞİMİYLE İLGİLİ KAZANIMLAR, GÖSTERGELERİ VE AÇIKLAMALARI

Kazanım 1. Sesleri ayırt eder. (Göstergeleri: Sesin geldiği yönü söyler. Sesin kaynağının ne olduğunu söyler. Sesin özelliğini söyler. Sesler arasındaki benzerlik ve farklılıkları söyler. Verilen sese benzer sesler çıkarır.)

Açıklamaları: Sesin özelliği ile sesin ince-kalın, yüksek-alçak, uzun-kısa olma gibi özellikleri ifade edilmek istenmiştir. Sesler arasındaki benzerlik ve farklılıkların neler olduğu üzerinde durulması beklenmektedir.

Kazanım 2. Sesini uygun kullanır. (Göstergeleri: Konuşurken/şarkı söylerken nefesini doğru kullanır. Konuşurken/şarkı söylerken sesinin tonunu, hızını ve şiddetini ayarlar.)

Açıklamaları: Çocukların iletişim ortamlarında, oyun oynarken ve herhangi bir etkinlik sırasında seslerini uygun kullanmaları konusunda model olunmalı ve gerekli rehberlik yapılmalıdır.

Kazanım 3. Söz dizimi kurallarına göre cümle kurar. (Göstergeleri: Düz cümle, olumsuz cümle, soru cümlesi ve birleşik cümle kurar. Cümlelerinde öğeleri doğru kullanır.)

Açıklamaları: Çocukların insanları, yerleri, durumları ve olayları betimlemek için beş veya altı sözcükten oluşan cümleler kurarak konuşması desteklenmelidir. Çocuğun grup içinde mesajı tekrar anlatabileceği yaratıcı oyunlar (Örneğin, mesaj aktarmak) için fırsat yaratılabilir. Bir konu hakkında görüşü istenmelidir veya öğrenmek istediği konuda sorular sorması için teşvik edilmelidir. Konuşmaları sırasında birleşik cümleleri kullanması için öykü anlatımı ve sohbetlere yer verilmelidir.

Kazanım 4. Konuşurken dil bilgisi yapılarını kullanır. (Göstergeleri: Cümle kurarken isim, fiil, sıfat, bağlaç, çoğul ifadeler, zarf, zamir, edat, isim durumları ve olumsuzluk yapılarını kullanır.)

Açıklamaları: Öğretmen konuşmasında dil bilgisi yapılarını doğru bir şekilde kullanarak çocuğa model olmalıdır. Öğretmen çocukların seslerini ve görüntülerini zaman zaman kayda alarak kendilerini dışarıdan bir gözle incelemelerine fırsat verebilir.

Kazanım 5. Dili iletişim amacıyla kullanır. (Göstergeleri: Konuşma sırasında göz teması kurar. Jest ve mimikleri anlar. Konuşurken jest ve mimiklerini kullanır. Konuşmayı başlatır. Konuşmayı sürdürür. Konuşmayı sonlandırır. Konuşmalarında nezaket sözcükleri kullanır. Sohbeta katılır. Konuşmak için sırasını bekler. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler. Duygu ve düşüncelerinin nedenlerini söyler.)

Açıklamaları: Çocuğun sohbeti başlatması, düşüncelerini iletirken uygun jestleri kullanması için öğretmen doğru bir model olmalı ve çocukları desteklemelidir. Grup konuşmaları-tartışmaları sırasında çocukların iletişimin karşılıklı ve sıralı olduğunu kavrayabilmesi ve çoğunlukla sıra alarak konuşması için ortam yaratılmalıdır.

Kazanım 6. Sözcük dağarcığını geliştirir. (Göstergeleri: Dinlediklerinde yeni olan sözcükleri fark eder ve sözcüklerin anlamlarını sorar. Sözcükleri hatırlar ve sözcüklerin anlamını söyler. Yeni öğrendiği sözcükleri anlamlarına uygun olarak kullanır. Zıt anlamlı, eş anlamlı ve eş sesli sözcükleri kullanır.)

Açıklamaları: Çevresindeki nesneleri ve olayları betimlemesi için çocuğa yeni ve farklı sözcükler kullanması konusunda model olunmalıdır (Örneğin, bir nesneyi gösterirken "şey" demek yerine, nesnenin adı ve belirgin özelliğini söylemek gibi). Anlamını bilmediği sözcükler sorması ve daha sonra bunları kullanması, duygularını (mutlu, üzgün, yorgun, korkmuş gibi) ifade etmesi için farklı sözcüklerle model olunmalıdır. Zıt anlamlı, eş anlamlı ve eş sesli sözcüklerin farklı anlamları ifade edebileceğini anlaması için "uyaklar, kısa şiirler, bilmece, öyküler ve mizahlardan faydalanılabilir.

Kazanım 7. Dinlediklerinin/izlediklerinin anlamını kavrar. (Göstergeleri: Sözel yönergeleri yerine getirir. Dinlediklerini/izlediklerini açıklar. Dinledikleri/izledikleri hakkında yorum yapar.)

Açıklamaları: Bu kazanımda ele alınan "dinledikleri" sözcüğü; öğretmenin ve diğer çocukların konuştuklarını, öğretmenin okuduklarını veya anlattıklarını ve dinledikleri müziği kapsar. "İzledikleri" sözcüğü ise film, video, televizyon, tiyatro ve konser izlerken işittiklerini ve gördüklerini kapsar.

Kazanım 8. Dinlediklerini/izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder. (Göstergeleri: Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorular sorar. Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorulara cevap verir. Dinlediklerini/izlediklerini başkalarına anlatır. Dinlediklerini/izlediklerini resim, müzik, drama, şiir, öykü gibi çeşitli yollarla sergiler.)

Açıklamaları: Çocuklar bireysel farklılıklar nedeniyle kendilerini farklı şekillerde ifade edecekleri için, planlanacak etkinliklerin de bu ihtiyaca cevap verecek çeşitlilikte olması gerekmektedir. Çocukların izledikleri/dinledikleri ile ilgili bireysel paylaşımlarda bulunması desteklenmelidir.

Kazanım 9. Ses bilgisi farkındalığı gösterir. (Göstergeleri: Sözcüklerin başlangıç seslerini söyler. Sözcüklerin sonunda yer alan sesleri söyler. Aynı sesle başlayan sözcükler üretir. Aynı sesle biten sözcükler üretir. Şiir, öykü ve tekerlemedeki uyağı söyler. Söylenen sözcükle uyaklı başka sözcük söyler.)

Açıklamaları: Çocuğun uyakları, kısa şiirleri, tekerlemeleri tekrar etmesi, bildiği oyunlardaki, şarkılardaki ve öykülerdeki uyaklı sözcükleri fark etmesi, eşleştirmesi ve üretmesi için çocuk desteklenmelidir. Bu etkinliklerde sesli harflerle çalışmak öncelikli olmalıdır.

Kazanım 10. Görsel materyalleri okur. (Göstergeleri: Görsel materyalleri inceler. Görsel materyalleri açıklar. Görsel materyallerle ilgili sorular sorar. Görsel materyallerle ilgili sorulara cevap verir. Görsel materyalleri kullanarak olay, öykü gibi kompozisyonlar oluşturur.)

Açıklamaları: Bu kazanımda sözü edilen görsel materyaller; çocuğun çevresindeki resimleri, şekilleri, süslemeleri, fotoğrafları, tabloları, heykelleri, grafikleri, şemaları, harita ve krokileri kapsamaktadır. Bir resmi, fotoğrafı anlatmak, bir grafik, şekil veya şemanın neye ait olduğunu, neyi gösterdiğini, çizgi veya sütunların hangilerinin az veya çok olduğunu açıklamaya yönelik etkinlikler görsel materyalleri okuma kazanımına ulaşmayı sağlayıcı etkinliklerdendir.

Kazanım 11. Okuma farkındalığı gösterir. (Göstergeleri: Çevresinde bulunan yazılı materyaller hakkında konuşur. Yetişkinden kendisine kitap okumasını ister. Okumayı taklit eder. Okumanın günlük yaşamdaki önemini açıklar.)

Açıklamaları: Çocuğa kitap ve tabela, afiş, pano, etiket yazıları gibi çevresindeki yazılar hakkında sorular yöneltilerek bu materyalleri fark etmesi sağlanabilir. Okumanın günlük yaşamdaki önemini açıklar: Yeni ve ilginç şeyler öğrenmek için kitap okumak, bize yazılan mektupları, mesajları okumak, lokantada menüden sipariş vermek, otobüs saat ve güzergâhlarını bilmek, marketten alışveriş yapmak, verilen bir adresi bulmak gibi durumlarda okumanın önemi vurgulanabilir.

Kazanım 12. Yazı farkındalığı gösterir. (Göstergeleri: Çevresindeki yazıları gösterir. Yazılı materyallerde noktalama işaretlerini gösterir. Yazının yönünü gösterir. Duygu ve düşüncelerini bir yetişkine yazdırır. Yazının günlük yaşamdaki önemini açıklar.)

Açıklamaları: Bu kazanım kapsamında öğretmen çocuklara kitap okumaya başlamadan önce kapak resmi, kitabın adı, yazarın adı ve kitabın çizeri gibi resim ve yazılar hakkında çocukların dikkatini çeker. Öğretmen, çocukların yazının soldan sağa doğru olduğunu fark etmesi için kitapta yer alan metin içerisindeki yazıların yönünü gösterir; yazının yönünü parmağıyla takip eder. Soru işareti, virgül gibi noktalama işaretlerini göstererek bu işaretlerin tanınmasını sağlar. Yazının günlük yaşamdaki önemini ise adımızın-soyadımızın yazılı hâlini tanımak, evimizin adresini bulmak, sevdiklerimize mektup yazmak, menüden yemek siparişi vermek; otobüs, uçak gibi ulaşım araçlarının kalkış-varış saatlerini bilmek, alışveriş listesi hazırlamak gibi konuları ele alarak vurgulayabilir.

MILLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ PROGRAMI 36-72 AYLIK ÇOCUKLARIN SOSYAL VE DUYGUSAL GELİŞİM ÖZELLİKLERİ

36-48 AYLIK ÇOCUKLARIN SOSYAL VE DUYGUSAL GELİŞİMİ

- 1) Kendisi ile ilgili sorulara cevap verir.
- 2) Grup oyunlarına katılır.
- 3) Sıraya girer.
- 4) Sırasını bekler.
- 5) Nezaket sözcüklerini kullanır.
- 6) Duygularını ifade eder.
- 7) Başkalarının duygusal ifadelerini fark eder.
- 8) Yetişkin denetiminde kurallara uyar.
- 9) Basit sorumlulukları yerine getirir.
- 10) Kendisi hakkında olumlu ifadeler kullanır.
- 11) Kendine ait nesneleri paylaşır.
- 12) Gerekli durumlarda izin ister/izin alır.

48 - 60 AYLIK ÇOCUKLARIN SOSYAL VE DUYGUSAL GELİŞİMİ

- 1) Adını, soyadını ve yaşını söyler.
- 2) Duygularını jest ve mimiklerle ifade eder.
- 3) Başkalarının duygularına uygun tepkiler verir.
- 4) Yetişkin/akran liderliğine uyum gösterir.
- 5) Bir sorunu olduğu zaman yardım ister.
- 6) Başkalarına yardım etmeye karşı isteklidir.
- 7) Başladığı işi sürdürme çabası gösterir.
- 8) Sosyal problemlerini çözme konusunda çaba gösterir.
- 9) Gerektiği durumlarda bağımsız davranır.

60 - 72 AYLIK ÇOCUKLARIN SOSYAL VE DUYGUSAL GELİŞİMİ

- 1) Evinin adresini söyler.
- 2) Ebeveyninin telefon numarasını söyler.
- 3) Duygularını belli eder.
- 4) Başkalarının duygularını açıklar.
- 5) Kendini özgün yollarla ifade eder.
- 6) Kurallara uyar.
- 7) Gerekli durumlarda kuralları başkalarına açıklar.
- 8) Aldığı sorumluluğu yerine getirir.
- 9) Kendine güven duyar.
- 10) Yeni ve alışılmamış durumlara uyum sağlar.
- 11) Yeni tanıştığı bireylerle kolay iletişim kurar.
- 12) Amaçları doğrultusunda davranır.
- 13) Duygularını kontrol eder.
- 14) Gerektiği durumlarda liderliği üstlenir.

SOSYAL VE DUYGUSAL GELİŞİMİLE İLGİLİ KAZANIMLAR, GÖSTERGELERİ VE AÇIKLAMALARI

Kazanım 1. Kendisine ait özellikleri tanıtır. (Göstergeleri: Adını, soyadını, yaşını, fiziksel özelliklerini ve duyuşsal özelliklerini söyler.)

Açıklamaları: Çocukların adı, soyadı ve yaşı gibi kimlik bilgilerini; cinsiyeti, ten rengi, saç rengi, boyu, göz rengi gibi fiziksel özelliklerini; ilgi ve tercihleri gibi duyuşsal özelliklerini ifade edebilmeleri için fırsatlar yaratılmalıdır.

Kazanım 2. Ailesiyle ilgili özellikleri tanıtır. (Göstergeleri: Anne ve babasının adını, soyadını, mesleğini vb. söyler. Anne ve babasının saç rengi, boyu, göz rengi gibi fiziksel özelliklerini söyler. Teyze ve amca gibi yakın akrabalarının isimlerini söyler. Telefon numarasını söyler. Evinin adresini söyler.)

Açıklamaları: Evine/ebeveyninin birine ait telefon numarasını ve adres bilgilerini söylemesi beklenir. Çocukların aile bireylerine ait özellikler ile yakın akrabalarının isimlerini söylemesi için fırsatlar sunulmalıdır.

Kazanım 3. Kendini yaratıcı yollarla ifade eder. (Göstergeleri: Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder. Nesneleri alışılmışın dışında kullanır. Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.)

Açıklamaları: Çocukların özgün özellikler taşıyan ürün oluşturması; duygularını, düşüncelerini ve hayallerini tamamen kendine özgü bir biçimde çalışmasına yansıtıp, yaratıcılığını kullanarak ürününü diğerlerininkinden farklı kılmasıdır. Bu amaçla, nesneleri alışılmışın dışında farklı şekillerde kullanabilecekleri, duygularını drama, oyun, dans, resim, müzik, şiir, öykü gibi yollarla gösterebilecekleri etkinlikler planlanmalıdır. Öğretmenin çocukların özgün ürün yapmasını beklemesinin yanı sıra onları değişik sanat dalları ile tanıştırmayı da önemlidir. Bu tanışma çevrenin olanakları elverdiğince gerçekleştirilebilir. Örneğin, resim veya heykel galerileri, müzeler, tarihî yerler ve binalar ziyaret edilebilir, bir ressam veya hasır dokuma ustası sınıfa davet edilebilir veya atölyesinde ziyaret edilebilir. Bunun yanı sıra müzik dinletilerine gitmek, doğal alanlara geziler düzenlemek gibi yaşantılar da önemsenmelidir.

Kazanım 4. Bir olay veya durumla ilgili olarak başkalarının duygularını açıklar. (Göstergeleri: Başkalarının duygularını söyler. Başkalarının duygularının nedenlerini söyler. Başkalarının duygularının sonuçlarını söyler.)

Açıklamaları: Bu kazanım çocukta empati duygusunun gelişiminin temelini oluşturur. Çocuklar başkalarının duygularını jest ve mimiklerle gösterebileceği gibi sözel olarak da ifade edebilirler. Başkalarının duygularını anlatmaya yönelik çeşitli etkinlikler düzenlenmelidir.

Kazanım 5. Bir olay veya durumla ilgili olumlu/olumsuz duygularını uygun yollarla gösterir. (Göstergeleri: Olumlu/olumsuz duygularını sözel ifadeler kullanarak açıklar. Olumsuz duygularını olumlu davranışlarla gösterir.)

Açıklamaları: Çocuğun yaşadığı bir olay veya durum karşısında duygularını uygun yollarla ifade etmesi beklenmektedir. Çocuğun mutlu, mutsuz, heyecanlı, kızgın, şaşkın gibi değişik duygularını ifade etmesi için uygun ortamlar oluşturulmalıdır. Bu duyguların hepsinin normal olduğu çocuğa ifade edilmeli ve duygularını bastırmak yerine kendisine ve çevresine zarar vermeyecek şekilde kontrol etmeyi öğrenmesi desteklenmelidir.

Kazanım 6. Kendisinin ve başkalarının haklarını korur. (Göstergeleri: Haklarını söyler. Başkalarının hakları olduğunu söyler. Haksızlığa uğradığında neler yapabileceğini söyler. Başkalarının haklarını korumak için ne yapması gerektiğini söyler.)

Açıklamaları: Çocuk Hakları Sözleşmesi temelinde çeşitli etkinliklerle çocuklarda farkındalık oluşturulmaya çalışılmalıdır. Bütün etkinliklerde hak temelli bir uygulama yapılmaya dikkat edilmelidir. Bu konu ile ilgili çocukların düzeylerine uygun kitaplar okunmalı, görseller incelenmeli, afişler sınıfa asılmalıdır.

Kazanım 7. Bir işi veya görevi başarmak için kendini güdüler. (Göstergeleri: Yetişkin yönlendirmesi olmadan bir işe başlar. Başladığı işi zamanında bitirmek için çaba gösterir.)

Açıklamaları: Çocuğun herhangi bir yetişkin müdahalesi olmaksızın tamamen kendi özgür iradesiyle bir işe başlaması ve o işi bitirmesi için gerekli ortamın düzenlenmesi gerekmektedir. Çocuk kendine uygun ortam ve materyal sağlandığı ve uygun davranışlarla karşılaştığı sürece bir işi sürdürme ve tamamlama çabası göstereceğinden, öğretmen bu hususlara dikkat etmelidir.

Kazanım 8. Farklılıklara saygı gösterir. (Göstergeleri: Kendisinin farklı özellikleri olduğunu söyler. İnsanların farklı özellikleri olduğunu söyler. Etkinliklerde farklı özellikteki çocuklarla birlikte yer alır.)

Açıklamaları: Çocukların bireysel, sosyal ve kültürel farklılıkları zenginlik olarak kabul edip, saygı göstermesi için uygun etkinlikler düzenlenir. Bu konuda yetişkinlerin model olması ve çaba göstermesi gerekmektedir.

Kazanım 9. Farklı kültürel özellikleri açıklar. (Göstergeleri: Kendi ülkesinin kültürüne ait özellikleri söyler. Kendi ülkesinin kültürü ile diğer kültürlerin benzer ve farklı özelliklerini söyler. Farklı ülkelerin kendine özgü kültürel özellikleri olduğunu söyler.)

Açıklamaları: Bu kazanımın gerçekleştirilmesine çocuğun kendi ülkesinin kültürünü tanıması ile başlanır ve farklı kültürlerin tanıtımı ile devam edilir. Örneğin, çocuklara her ülkenin bir bayrakla temsil edildiği anlatılır ve kendi ülkesinin bayrağı tanıtılır. Çeşitli etkinliklerde çocukların kendi ülkesinin kültürüne ait bayramlar, yemek, giysi, müzik, oyuncak, oyun, dans, para gibi özellikleri ele alınabilir. Daha sonra bu çalışmalar farklı kültürler için de yapılır. Bunun yanı sıra ülkelerin farklı olduğu kadar ortak değerleri olduğu da vurgulanmalıdır.

Kazanım 10. Sorumluluklarını yerine getirir. (Göstergeleri: Sorumluluk almaya istekli olduğunu gösterir. Üstlendiği sorumluluğu yerine getirir. Sorumluluklar yerine getirilmediğinde olası sonuçları söyler.)

Açıklamaları: Çocuklara günlük yaşamlarında, okulda veya evde yapılacak işlerde sorumluluk verilmesi önemlidir. Çocukların yaşamın değişik alanlarında sorumluluk alabilmesi için öncelikle farkındalık geliştirmesini sağlamak gerekir. Bunun yanı sıra çevresindeki yetişkinlerin doğru tutumları benimseyip çocuklara model olmaları önemlidir. Çocuklar yaşamın sürdürülebilmesi için gerekli olan varlıkları (toprak, su, enerji, gıda gibi) verimli kullanmayı, canlıların bakımını üstlenip korumayı, çevresindeki güzellikleri korumak üzere sorumluluk almayı öğrenmelidir. Bilinçli tüketici olan, sorumluluk sahibi vatandaşlar yetiştirmenin temelleri ancak böyle atılabilecektir.

Kazanım 11. Atatürk ile ilgili etkinliklerde sorumluluk alır. (Göstergeleri: Atatürk ile ilgili etkinliklere katılır. Atatürk ile ilgili duygu ve düşüncelerini farklı etkinliklerle ifade eder.)

Açıklamaları: Çocuğun Atatürk ile ilgili etkinliklere katılmasını sağlamak için yaşına uygun eğitim ortamları düzenlenmelidir. Çocuğun etkinliklere katılımında duygularını ifade etmesine fırsat verilmelidir.

Kazanım 12. Değişik ortamlardaki kurallara uyar. (Göstergeleri: Değişik ortamlardaki kuralların belirlenmesinde düşüncesini söyler. Kuralların gerekli olduğunu söyler. İstekleri ile kurallar geliştiğinde kurallara uygun davranır. Nezaket kurallarına uyar.)

Açıklamaları: Çocuklar farklı ortamlarda var olan kurallara uyarken zaman zaman da farklı ortamlardaki kuralların belirlenmesinde görev alır. Çocukların kurallarını kendilerinin belirleyebileceği yerler; sınıf, ev, sokak gibi farklı ortamlardır. Kurallar belirlenirken çocukların görüşleri alınmalı, çocuklarla beraber karar verilmesine dikkat edilmelidir. Sınıfta öğretmen ve çocuklar kuralları beraber koyarsa, çocuklar kuralların neden konulduğunu anlar ve kurallara isteyerek uyarlar. Ayrıca toplumsal yaşamın devam ettirilmesi için gerekli olan görgü kuralları (teşekkür etme, selamlaşma, rica etme, özür dileme, sofra kurallarına uyma gibi), temizlik kuralları (tuvaletten sonra ve yemekten önce/sonra ellerini yıkama, eliyle yemek yememe gibi) ve trafik kuralları (kırmızı ışıkta durma, yeşil ışıkta geçme, taşıtlara binerken sıra ile binme gibi) uymamız gereken kurallardır. Çocukların kuralları içselleştirebilmesi için etkinlikler aracılığıyla doğru tutumlar kazandırılmalıdır.

Kazanım 13. Estetik değerleri korur. (Göstergeleri: Çevresinde gördüğü güzel ve rahatsız edici durumları söyler. Çevresini farklı biçimlerde düzenler. Çevredeki güzelliklere değer verir.)

Açıklamaları: Çocuğun doğal ve yapılandırılmış (yapay) çevrede gözlemlediği güzellikleri ve bu güzellikleri korumak için neler yapılabileceğini ifade etmesine ve istediği düzenlemeleri yapmasına olanak tanınmalıdır. Çocuğun yakın çevresini estetik bir biçimde düzenlemesine fırsat tanıyacak öğrenme süreçleri oluşturulmalıdır. Çocuğun çevresindeki nesne ve varlıklara değer verebilmesi için onlar hakkında bilgi sahibi olması gerektiği unutulmamalıdır.

Kazanım 14. Sanat eserlerinin değerini fark eder. (Göstergeleri: Sanat eserlerinde gördüklerini ve işittiklerini söyler. Sanat eserleri ile ilgili duygularını açıklar. Sanat eserlerinin korunmasına özen gösterir.)

Açıklamaları: Çocukların sanat eserlerinde kullanılan renkler, kullanılan şekiller, çizgiler, eserin ve eserde yer alan figürlerin boyutları, eserin dokusu, ritmi gibi özelliklerini incelemesi veya dinlemesi önemlidir. Sanat eserlerinin resimle sınırlandırılmaması; heykel, grafik, fotoğraf, mimari yapılar ve klasik müzik gibi diğer sanat eserlerinin de öğrenme süreçlerinde kullanılması önerilmektedir. Sanat eserleri incelendikten ve dinlendikten sonra çocukların eserin kendileri üzerinde yarattığı duygu ve düşünceleri ifade etmesine olanak tanınmalıdır. Sanat eserleri ve sanatçılarla ilgili etkinliklerde çocukları sınırlandırmamak için sanatçının ve adının etkinliğin hemen başında verilmemesi gerekir. Çocuklar sanatçıya ve sanat eserine ilişkin düşüncelerini ve tahminlerini özgürce ifade ettikten sonra öğretmen sanatçıya ve eserine ilişkin gerçek bilgiyi çocuklarla paylaşmalıdır. Çocuğun yetişkin denetimi olmadan da sanat eserlerine özen gösterebilmesi için gerekli eğitsel ortam oluşturulmalıdır.

Kazanım 15. Kendine güvenir. (Göstergeleri: Kendine ait beğendiği ve beğenmediği özelliklerini söyler. Grup önünde kendini ifade eder. Gerektiği durumlarda farklı görüşlerini söyler. Gerektiğinde liderliği üstlenir.)

Açıklamaları: Benlik algısı; çocuğun kendine ilişkin değerlendirmeleri ve başkalarının onun hakkındaki görüşlerinin çocuğa yansımalarından oluşur. Bu kazanım çocuğun kendini doğru değerlendirmesi, kendiyile ilgili olumlu bir algıya sahip olması ve grup içinde kendini rahat ifade edebilmesini içerir. Bunun yanı sıra çocuğun istemediği durumlarda (etkinlik, karar, kural gibi) kendi görüş veya kararlarını belirtmesine fırsat vermeye özen gösterilmelidir. Gerekli durumlarda çocuğun lider olmayı istemesi kendine güven duyduğunun bir göstergesidir. Bu amaçla öğretmenler çocuğun kendini doğru tanımasını, grup önünde rahat davranmasını ve liderliği üstlenmesini sağlayan etkinlikler düzenlemelidir.

Kazanım 16. Toplumsal yaşamda bireylerin farklı rol ve görevleri olduğunu açıklar. (Göstergeleri: Toplumda farklı rol ve görevlere sahip kişiler olduğunu söyler. Aynı kişinin farklı rol ve görevleri olduğunu söyler.)

Açıklamaları: Toplumsal yaşamın insanların üstlendiği farklı sorumluluk ve görevlerle sürdüğünün çocuklar tarafından anlaşılması gerekmektedir. İnsanların yaşamda farklı rolleri ve görevleri olduğunu çocukların farkına varmaları için uygun etkinlikler düzenlenmelidir. Kişinin farklı rolleri ile ilgili öğrenme süreçleri de planlanmalıdır. Örneğin, okulda öğretmen rolünde olan ve görevi eğitim vermek olan bir birey evde anne veya baba rolündedir ve çeşitli ev işlerini diğer aile bireyleri ile paylaşmak evdeki görevlerindendir. Bu konuların haklar ve sorumluluklarla beraber ele alınarak tartışılmasına özen gösterilmelidir.

Kazanım 17. Başkalarıyla sorunlarını çözer. (Göstergeleri: Başkaları ile sorunlarını onlarla konuşarak çözer. Arkadaşlarıyla sorunlarını çözemediği zamanlarda yetişkinlerden yardım ister. Gerekli zamanlarda uzlaşmacı davranır.)

Açıklamaları: Bu kazanımın amacı çocuğun sosyal ilişkilerindeki problem çözme becerisini geliştirmektir. Çeşitli problem durumları veya çatışmalar karşısında uygun davranışlar göstermeyi sağlayan farklı etkinlikler düzenlenmelidir. Drama çalışmaları veya öykü tamamlama gibi Türkçe çalışmaları bu kazanıma ulaşmayı kolaylaştıracak etkinliklerdir.

MILLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ PROGRAMI 36-72 AYLIK ÇOCUKLARIN MOTOR GELİŞİM ÖZELLİKLERİ

36-48 AYLIK ÇOCUKLARIN MOTOR GELİŞİMİ

- 1) Düz çizgide yürür.
- 2) Kollarını sağ kol sol bacak/sol kol sağ bacak salımı yaparak koşar.
- 3) Çift ayakla yerinde sıçrar.
- 4) Tek ayak üzerinde sıçrar.
- 5) Durdugu noktadan çift ayak öne doğru atlar.
- 6) Değişik yönlere yuvarlanır.
- 7) Topu iki eliyle hedefe atar.
- 8) Topu yere vurup tutar.
- 9) Durdugu yerde ayakla sabit topa vurur.
- 10) Atılan topu bütün vücudu ile tutar.
- 11) Raketle yukarıya doğru topa vurur.
- 12) Tek ayak üzerinde 4-5 saniye durur.
- 13) Denge tahtasında kısa mesafe yürür.
- 14) Bisikletle pedal çevirerek ilerler.
- 15) Sıvıları bir kaptan başka bir kaba boşaltır.
- 16) Yumuşak malzemeleri kullanarak değişik şekiller oluşturur.
- 17) Verilen basit şekilleri keser.
- 18) Baskı-yapıştırma işlerini yapar.
- 19) Daire şekli çizir.
- 20) 8 küpe kule yapar.
- 21) Müzik eşliğinde serbest dans eder.

48 - 60 AYLIK ÇOCUKLARIN MOTOR GELİŞİMİ

- 1) Dairesel çizgide yürür.
- 2) Koşarken komutla yön değiştirir.
- 3) 30 cm yükseklikten atlar.
- 4) Engelin üzerinden çift ayak atlar.
- 5) Durdugu yerden kollarından kuvvet alarak çift ayakla ileri doğru atlar.
- 6) Tek ayak üzerinde ritmik olarak 4-6 kere sıçrar.
- 7) Galop hareketini yapar.
- 8) Kayma adımı yaparak ilerler.
- 9) Tek ayakla sekme hareketi yapar.
- 10) Topu yerde 3 kere sektirir.
- 11) Küçük topu tek elle atar.
- 12) Atılan topu elleriyle tutar.
- 13) Küçük topu yerden yuvarlar.
- 14) Koşarak sabit topa ayakla vurur.
- 15) Raket/sopa ile sabit topa vurur.
- 16) Tek ayak üzerinde 7-8 saniye durur.
- 17) Denge tahtasında ayak değiştirerek yürür.
- 18) Bisikletle köşeleri döner.
- 19) Basit dans adımları yapar.
- 20) Örneğe bakarak gösterilen modeli çizir.
- 21) Nesneleri ipe dizer.

60-72 AYLIK ÇOCUKLARIN MOTOR GELİŞİMİ

- 1) Engelin üzerinden koşarak atlar.
- 2) Ritme uygun olarak sekme hareketi yapar.
- 3) Tek ayak sıçrayarak 2-3 m ilerler.
- 4) Topu tek elle omuz üstünden atar.
- 5) Topu tek elle yerden yuvarlar.
- 6) Belli bir mesafedeki hedefi vurur.
- 7) Topu yerde 5-6 kere sektirir.
- 8) İp atlar.
- 9) Vücudunun farklı bölümlerini kullanarak dengede durur.
- 10) Tek ayak üzerinde 9-10 saniye durur.
- 11) Çeşitli hareketleri müzik ve ritim eşliğinde ardı ardına yapar.
- 12) Yumuşak malzemeleri kullanarak 2-3 parçalı kompozisyonlar oluşturur.
- 13) Örneğe gösterildiğinde kâğıdı çapraz şekilde katlar.
- 14) Örneğe bakarak daire, üçgen, kare ve dikdörtgen çizir.
- 15) Yatay, dikey, eğri ve eğik çizgiler çizer.
- 16) Yatay, dikey, eğri ve eğik çizgilerden yeni bir şekil oluşturur.
- 17) Kalemi doğru tutar.
- 18) Örneğe bakarak 1-5 arası rakamları yazar.

MOTOR GELİŞİMLE İLGİLİ KAZANIMLAR, GÖSTERGELERİ VE AÇIKLAMALARI

Kazanım 1. Yer değiştirme hareketleri yapar. (Göstergeleri: Isınma ve soğuma hareketlerini bir rehber eşliğinde yapar. Yönergeler doğrultusunda yürür. Yönergeler doğrultusunda koşar. Belli bir yükseklikten atlar. Belli bir yüksekliğe zıplar. Belli bir yüksekliğe tırmanır. Tırmanılan yükseklikten iner. Engelin üzerinden atlar. Koşarak bir engel üzerinden atlar. Çift ayak sıçrayarak belirli mesafe ilerler. Tek ayak sıçrayarak belirli mesafe ilerler. Belirlenen mesafede yuvarlanır. Belirli bir mesafeyi sürünerek gider. Belirlenen noktadan çift ayakla ileriye doğru atlar. Kayma adımı yaparak belirli mesafede ilerler. Galop yaparak belirli mesafede ilerler. Sekerek belirli mesafede ilerler.)

Açıklamaları: Yer değiştirme hareketlerinin vücudu doğru kullanarak yapılmasına ilişkin etkinlikler düzenlenmelidir. Önemli olan çocuğun kaç metre atladığı veya kayma adımı ile kaç metre ilerlediği değil hareketi nasıl yaptığıdır. Kullanılacak yönergeler; farklı yönlerle, farklı şekillerde "hızlı, yavaş, öne, arkaya, sağa, sola, ritmik, parmak ucunda, topukta, geri geri, yan yan" gibi olabilir. Etkinlikler planlanırken "yükseklik", "mesafe" gibi nitelendirmeleri belirlemede çocukların hangi yaşta ne yapabildikleri dikkate alınmalıdır. Koşarak bir engel üzerinden atlamada hareketin durmaksızın gerçekleştirilmesi beklenmektedir. Engelin yüksekliği en fazla 20 cm olmalı ve derinliği çocukların adım uzunluğunu geçmemelidir. Çocuğun çift ayak öne atlamasında, kollarından kuvvet alarak çift ayak sıçraması ve çift ayak yere konması beklenmektedir. Galop hareketi, adımlama hareketinin devamında arka ayağın ön ayağın yanına sıçrayarak getirilmesi ve bu hareketin ritmik biçimde tekrarlanması olarak tanımlanır. Çocuklara galop hareketini gerçekleştirmeleri için yönerge olarak "At gibi, koşalım, hareket edelim." ifadeleri kullanılabilir.

Kazanım 2. Denge hareketleri yapar. (Göstergeleri: Ağırlığını bir noktadan diğerine aktarır. Atlama, konma, başlama, durma ile ilgili denge hareketlerini yapar. Tek ayak üzerinde durur. Tek ayak üzerinde sıçrar. Bireysel ve eşli olarak denge hareketleri yapar. Çizgi üzerinde yönergeler doğrultusunda yürür. Denge tahtası üzerinde yönergeler doğrultusunda yürür.)

Açıklamaları: Bir yükseklikten aşağı atlarken, yukarı zıplarırken veya uzun atlama yaparken önemli olan çocuğun çift ayak sıçraması ve yere çift ayak ile konmasıdır. Ağırlığını bir noktadan diğerine aktarmak vücut ağırlığının bir noktadan diğer noktaya aktarımıdır. Örneğin, topu atarken öne adım atarak ağırlığını öne alması veya engeller arasından koşarken yön değiştirmede ağırlığını bir ayaktan diğerine aktarması gibi. Farklı vücut bölümlerini kullanarak denge hareketleri yani jimnastik duruşları yapılmalıdır. Örneğin, bank vaziyeti, cephe, küçük planör gibi. "Vücudunun iki parçasını kullanarak (iki dizi üzerinde vb.) dengede dur", "Üç parçasını kullanarak (tek el, iki ayak vb.) dengede dur" gibi yönergeler verilerek etkinlikler düzenlenebilir. Denge tahtası üç yaşındaki bir çocuk için 6 cm genişliğinde, 2,5 m uzunluğunda, 10 cm yüksekliğinde olmalıdır. Yaş ilerledikçe denge tahtasının yüksekliği 20 cm'ye kadar çıkarılabilir. Denge tahtası üzerinde farklı şekillerde yürüme, yan yan, geri geri, parmak ucunda, adımlama ile, ritmik, hızlı, yavaş gibi değişik yönergelerle yapılabilir.

Kazanım 3. Nesne kontrolü gerektiren hareketleri yapar. (Göstergeleri: Bireysel ve eşli olarak nesneleri kontrol eder. Küçük top ile omuz üzerinden atış yapar. Atılan topu elleri ile tutar. Duran topa koşarak gelip ayakla vurur. Küçük topu tek elle yerden yuvarlar. Raket/sopa ile sabit topa vurur. Topu olduğu yerde ritmik olarak sektirir. Farklı boyut ve ağırlıktaki nesneleri hedefe atar. Nesneleri kaldırır, taşır, iter, çeker. İp atlar.)

Açıklamaları: Bireysel ve eşli olarak nesneleri kontrol etmede; balon, deniz topu, eşarp veya kurdele gibi nesneleri omuzla, dizle, başla kontrol etmek, hareketi başlatmak, hareketin devamını sağlamak ve nesnelerin hareketini kontrol edebilmek anlatılmaktadır. Tenis topu gibi küçük bir top ile omuz üzerinden atış yaparken; topun ne kadar uzağa atıldığı veya hedefi vurup vurmadığı değil, hareket formunun doğru şekilde yapılması önemlidir. Yani topu omuz seviyesinin üstüne almak, topsuz ayağı bir adım öne almak ve topu fırlatırken vücudu hedefe doğru döndürmek anlatılmaktadır. Küçük topu tek elle yerden yuvarlarken; topun hedefi vurup vurmadığı değil, hareket formunun doğru şekilde yapılması önemlidir. Yani topu yuvarlarken topsuz ayağın bir adım öne atılması, dizlerin bükülerek vücudun yere yaklaştırılması, topun zıplamadan yerden yuvarlanması anlatılmaktadır.

Raket/sopa ile sabit topa vururken; topa paralel durmak ve vuruş sırasında ağırlık aktarımı yapmak önemlidir. İp atlama, el göz koordinasyonu gerektiren zor bir beceridir. Burada istenilen ipi kendi başına atlamasıdır.

Çocuklar bu dönemde ritmik olarak ip atlayamasalar da bunun temelini oluşturacak ipi başının üzerinden çevirme ve ipi gördüğünde üzerinden sıçrama hareketlerini basit düzeyde yapabilirler. Bu dönemde ip atlarken en az iki kere art arda hareketi yapması beklenmektedir. Kaç tane atladığı önemli değildir.

Kazanım 4. Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar. (Göstergeleri: Nesneleri toplar. Nesneleri kaptan kaba boşaltır. Nesneleri üst üste / yan yana / iç içe dizer. Nesneleri takar, çıkarır, ipe vb. dizer. Nesneleri değişik malzemelerle bağlar. Nesneleri yeni şekiller oluşturacak biçimde bir araya getirir. Malzemeleri keser, yapıştırır, değişik şekillerde katlar. Değişik malzemeler kullanarak resim yapar. Nesneleri kopartır/yırtar, sıkır, çeker/gerer, açar/kapar, döndürür. Malzemelere elleriyle şekil verir. Malzemelere araç kullanarak şekil verir. Kalemi doğru tutar, kalem kontrolünü sağlar, çizgileri istenilen nitelikte çizer.)

Açıklamaları: Nesneleri ipe dizerken; her çeşit ip, renkli hediye paketi şeritleri, kurdeleler; dizilecek nesne olarak da her renk ve boydaki boncuklar, delikli pullar, boş makaralar, düğmeler vb. kullanılabilir. Malzemelere şekil verirken kullanılabilecek araçlar; makas, yapıştırıcı, fırça, boyalar, kalem vb. olabilir. Çocuklardan bu araçları kullanarak yönergeye uygun çizgiler (yatay, dikey, dairesel çizgiler gibi) ve değişik şekiller çizmesi beklenir. Nesneleri takıp çıkarmak için araç olarak; mandal, çıtçıt, düğme, fermuar, toka kullanılabilir. Kalem doğru kullanımı ile beklenen, kalem ucundan 2cm kadar yukarıdan başparmak ve işaret parmağı ile kavranarak eğik biçimde tutulup diğer üç parmak ile desteklenmesidir. Çizgi çalışmaları sırasında kesik ve köşeli çizgi çalışmalarının yanı sıra yuvarlak ve sürekli çizgi çalışmaları yaptırılmaları, çizgi çizerken çocukların mümkün olduğunca ellerini çizdikleri çizgiden kaldırmamaları, yani sürekliliği bozmamaları konusunda özen göstermeleri gerekmektedir.

Kazanım 5. Müzik ve ritim eşliğinde hareket eder. (Göstergeleri: Bedenini, nesneleri ve vurmali çalgıları kullanarak ritim çalışması yapar. Basit dans adımlarını yapar. Müzik ve ritim eşliğinde dans eder. Müzik ve ritim eşliğinde çeşitli hareketleri ardı ardına yapar.)

Açıklamaları: Ritim çalışmalarında bedenini kullanmak; ellerini birbirine, dizlerine, göğsüne, kollarına vb. vurarak, parmak şaklatarak, ayaklarını yere vurarak ritme uydurmaktır. Vurmali çalgılar; davul, tef, ritim çubuğu, marakas, kastanyet, agogo gibi çalgılardır. Yer değiştirme hareketleri kapsamında gerçekleştirilecek basit dans hareketleri ritim ve müzik eşliğinde yapılabilir. Tül, şerit, kurdele, balon ve çember gibi materyal kullanımı ile de çeşitlendirilebilir.

36-48 AYLIK ÇOCUKLARIN
ÖZ BAKIM BECERİLERİ

- 1) Kendi kendine yemek yer.
- 2) Düğmesiz ve bağsız giysileri yardimsız çıkarır.
- 3) Yardımla giyinir.
- 4) Giysilerini ön ve arkasını ayırt ederek giyer.
- 5) Ellerini ve yüzünü yardımla yıkar, kurular.
- 6) Dişlerini yardımla fırçalar.
- 7) Saçını yardımla tarar.
- 8) Tuvalet gereksinimini yardımla karşılar.
- 9) Kendine ait eşyaları toplar.

48 - 60 AYLIK ÇOCUKLARIN
ÖZ BAKIM BECERİLERİ

- 1) Saçını tarar.
- 2) Giysilerini yardimsız çıkarır, giyer.
- 3) Giysisindeki büyük düğmeleri ilikler, çözer.
- 4) Giysilerini asar.
- 5) Ayakkabılarının bağcıklarını yardımla bağlar.
- 6) Ellerini ve yüzünü yardimsız yıkar.
- 7) Dişlerini fırçalar.
- 8) Sofra kurallarına uygun davranır.
- 9) Yemekle ilgili araç gereçleri doğru kullanır.
- 10) Ev işlerine yardımcı olur.
- 11) Tuvalet gereksinimini kendi başına karşılar.

60-72 AYLIK ÇOCUKLARIN
ÖZ BAKIM BECERİLERİ

- 1) Dişlerini fırçalar.
- 2) Elini yüzünü yıkar, kurular.
- 3) Vücudunu yıkar.
- 4) Günlük işlerde sorumluluk alır ve yerine getirir.
- 5) Hava şartlarına uygun giysiler seçer.
- 6) Giysilerini kendi kendine çıkarır, giyer.
- 7) Giysilerinin düğme ve çitçitlerini çözer, ilikler.
- 8) Ayakkabılarını bağlar.
- 9) Yemek araç gereçlerini doğru kullanır.
- 10) Yemek tabaklarını veya servis tepsisini taşıır.
- 11) Temizlikle ilgili malzemeleri doğru kullanır.
- 12) Tehlike yaratacak durumlardan kaçınır.

ÖZ BAKIM BECERİLERİYLE İLGİLİ KAZANIMLAR, GÖSTERGELERİ VE AÇIKLAMALARI

Kazanım 1. Bedeniyle ilgili temizlik kurallarını uygular. (Göstergeleri: Saçını tarar, dişini fırçalar; elini, yüzünü yıkar, tuvalet gereksinimine yönelik işleri yapar.)

Açıklamaları: Çocuğun yaşının büyümesiyle birlikte yetişkin desteğinin azaltılarak beden temizliğine ilişkin davranışları göstermesi beklenmektedir.

Kazanım 2. Giyinme ile ilgili işleri yapar. (Göstergeleri: Giysilerini, ayakkabılarını çıkarır, giyer, düğme açar/kapar, ayakkabı bağcıklarını çözer/bağlar.)

Açıklamaları: Çıkarma ve giyme eylemlerinde; düğme açma/kapama, fermuar açma/kapama, çitçit açma/kapama, ayakkabılarını çıkarma-giyme, ayakkabı bağcıklarını çözme/bağlama ve cırtcirt açma/kapama gibi beceriler ele alınır.

Kazanım 3. Yaşam alanlarında gerekli düzenlemeler yapar. (Göstergeleri: Ev ve okuldaki eşyaları temiz ve özenle kullanır, toplar, katlar, asar, yerleştirir.)

Açıklamaları: Çocukların bu becerileri kazanabilmeleri için deneme yapabilecekleri eğitim ortamları düzenlenmeli ve aile iletişim etkinlikleri aracılığıyla bu konulara evde de özen gösterilmesi istenmelidir.

Kazanım 4. Yeterli ve dengeli beslenir. (Göstergeleri: Yiyecek ve içecekleri yeterli miktarda yer/içer. Öğün zamanlarında yemek yemeye çaba gösterir. Sağlığı olumsuz etkileyen yiyecekleri ve içecekleri yemekten/içmekten kaçınır. Yiyecekleri yerken sağlık ve görgü kurallarına özen gösterir.)

Açıklamaları: Çocuğun kendi kendine yemek yemesi ve beslenme araç gereçlerini uygun bir şekilde kullanması desteklenmelidir. Bu süreçte çocuğa sunulan besinlerin yeterli ve dengeli olmasına dikkat edilmelidir.

Kazanım 5. Dinlenmenin önemini açıklar. (Göstergeleri: Kendisini dinlendiren etkinliklerin neler olduğunu söyler. Dinlendirici etkinliklere katılır. Dinlenmediğinde ortaya çıkabilecek sonuçları söyler.)

Açıklamaları: Çocuklara dinlenmenin sadece uyumak olmadığı, farklı şekillerde (uzanmak, müzik dinlemek vb.) de dinlenilebileceği mutlaka belirtilmelidir. Okulda uyumak istemeyen çocuklar uykuya zorlanmamalıdır.

Kazanım 6. Günlük yaşam becerileri için gerekli araç ve gereçleri kullanır. (Göstergeleri: Beslenme sırasında uygun araç ve gereçleri kullanır. Beden temizliğiyle ilgili malzemeleri kullanır. Çevre temizliği ile ilgili araç ve gereçleri kullanır.)

Açıklamaları: Çocuklara hem beslenme ve öz bakım için gerekli araç gereçleri (kaşık, çatal, bıçak, sabun, şampuan, tarak, diş fırçası, havlu, tuvalet kâğıdı gibi) hem de evde ve okulda temizlik ve toplanma için gerekli araç ve gereçleri (toz bezi, süpürge gibi) kullanabilmesi için gerekli fırsatlar verilmelidir.

Kazanım 7. Kendini tehlikelerden ve kazalardan korur. (Göstergeleri: Tehlikeli olan durumları söyler. Kendini tehlikelerden ve kazalardan korumak için yapılması gerekenleri söyler. Temel güvenlik kurallarını bilir. Tehlikeli olan durumlardan, kişilerden, alışkanlıklardan uzak durur. Herhangi bir tehlike ve kaza anında yardım ister.)

Açıklamaları: Eğitim etkinliklerinde temel güvenlik kurallarının yanı sıra gerekli durumlarda ihtiyaç duyulan güvenlik kuralları da ele alınmalıdır. Örneğin, çocukların arabanın ön koltuğunda oturmaması gerekir. Arabada emniyet kemeri takılmalıdır. Arabanın camından ve pencereden sarkmamak gerekir. Kibritle oynamamak gerekir. Yanan ocak, soba ve ütüden; bıçak gibi kesici aletlerden uzak durmak gerekir. Küçük nesneleri ağza, buruna, kulağa sokmak tehlikelidir. Tanımadığı kişilerin yanına gitmek, tanımadığı kişilerden yiyecek/içecek almak doğru değildir. Uzun süre TV/bilgisayar başında zaman geçirmek doğru değildir. Bilinmesi gerekli telefon numaraları şunlardır; Anne babasının veya acil durumlarda ulaşabileceği bir büyüğünün telefon numarası, Polis (155) ve Jandarma (156), Acil yardım (112), Yangın (110), Orman yangını (177). Ayrıca bu numaraların sadece ihtiyaç duyulduğunda aranması gerektiği vurgulanmalıdır.

Kazanım 8. Sağlığı ile ilgili önlemler alır. (Göstergeleri: Sağlığını korumak için yapması gerekenleri söyler. Sağlığına dikkat etmediğinde ortaya çıkabilecek sonuçları açıklar. Sağlığını korumak için gerekenleri yapar.)

Açıklamaları: Sağlıklı yaşamın en önemli koşullarının yeterli ve dengeli beslenme, yeterince dinlenme/uyku ve gerekli beden hareketlerini yapma olduğu unutulmamalıdır. Etkinliklerde çocukların bu konulardaki düşüncelerini/ bilgilerini ifade etmelerine fırsat verilmelidir. Doğru tutumlar kazanabilmeleri için gerekli önlemler alınmalıdır. Sık rastlanan çocuk hastalıkları, bunlardan korunma yolları ve sağaltım yolları hakkında bilgilendirici etkinlikler yapılmalıdır. Bu konular aile katılımı etkinliklerinde de ele alınmalıdır.